

Voor meer info over
veilig werken, kijk op
www.agroarbo.nl

“Longklachten? Nooit bij stilgestaan”

Ondanks oordoppen, stofkappen, veiligheidsbrillen en zaagbroeken kan het gebeuren dat een medewerker ziek wordt van zijn werk. In de cumelasector is een longziekte dan waarschijnlijk niet het eerste waar je aan denkt. Toch kreeg Frank Schrama longfibrose door jarenlange blootstelling aan organisch materiaal. Zijn werkgever René van der Holst doet alles wat hij kan om zijn medewerker in dienst te houden.

Aannemersbedrijf G. van der Holst & Zn. uit Wassenaar is een echt familiebedrijf. In 1981 namen de broers René (nu 55 jaar) en Berry (56) de scepter over van hun vader Gerard. Inmiddels werken ook hun zonen in de onderneming, waarmee de derde generatie zijn intrede heeft gedaan. Cultuurtechnische grondwerken vormen de belangrijkste activiteit. Daarnaast houdt het bedrijf zich bezig met tuinaanleg, het plaatsen van damwanden en beschoeiingen en sloopwerken. Dagelijks zijn er 35 à 40 man aan het werk, van wie 21 in vaste dienst.

Meewerkend uitvoerder Frank Schrama (55) is sinds elf jaar één van die vaste medewerkers. Groenwerk is zijn specialiteit. Hoe Schrama's longklachten begonnen? “Ik was altijd al een beetje kortademig en liep vaak te hoesten. In de loop der jaren werd dat erger. Op een gegeven moment kreeg ik moeite met lichamelijke inspanning. Ik werd licht in mijn hoofd en duizelig, en het voelde alsof mijn adem werd afgeknepen. Dat zal wel komen doordat ik ouder word, dacht ik, en ik ging het wat rustiger aan doen. Als uitvoerder kan dat gemakkelijk, want je hebt vaak meerdere projecten. Als ik op adem wilde komen, reed ik bijvoorbeeld even naar een andere klus.”

Zo kon Schrama zijn werk aardig volhouden. Tot vier jaar geleden. “Het hoesten hield ineens niet meer op en ik was heel erg kortademig. De huisarts dacht aan een verwaarloosde longontsteking, maar na twee antibioticakuren ging het niet beter. Toen ben ik naar de longarts verwezen. Hij zag op een foto dat ik longfibrose heb.”

Longfibrose is een chronische ziekte, die zich vaak over een langere tijd ontwikkelt. De longen vormen bindweefsel, waardoor ze minder goed zuurstof opnemen. Dat heeft onder andere benauwdheid tot gevolg. De ziekte kan op verschillende manieren ontstaan. Bij Schrama zou een erfelijke factor kunnen meespelen, omdat zijn inmiddels overleden moeder ook longfibrose had. Een andere mogelijke oorzaak is een langdurige blootstelling aan organisch materiaal, schimmels en sporen. Er ontstaat daarbij een allergische reactie in de longen.

Zuinig op mensen

Via zijn longarts kwam Schrama terecht bij het Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Longaandoeningen (NKAL) in Utrecht.

De longarts aldaar vond dat er een werkplekinspectie moest komen. “Daar wilden wij graag aan meewerken”, zegt René van der Holst. “Wij zijn heel zuinig op onze mensen.”

Uit het rapport van de arbeidshygiënist bleek dat Schrama ziek wordt van de stoffen die hij op zijn werk inademt. Van der Holst: “We hebben altijd erg ingezet op voorkoming van uitval, met name door knie- en rugklachten. Traditioneel hebben we een heel laag ziekteverzuim van rond de drie procent. Maar longklachten? Daar hebben we nooit bij stilgestaan.”

De longarts gaf Schrama het advies ander werk te zoeken. Zover is het vooralsnog niet gekomen. Wel heeft het bedrijf maatregelen genomen om Schrama's longen te beschermen. “Sinds januari doet Frank meer voorbereidend en administratief werk op kantoor”, aldus Van der Holst. “Verder hebben we een nieuwe bestelwagen voor hem gekocht. De vorige gebruikte hij om beplanting en meststoffen te vervoeren. Daardoor was er veel organisch stof in de auto aanwezig, dat via de airco steeds werd rondgeblazen. In zijn nieuwe wagen gooit Frank geen meststoffen en beplanting meer. Als hij op woensdag vrij is, rijden andere jongens erin. Ook die weten dat ze er alleen gereedschappen in mogen vervoeren.”

De maatregelen lijken hun vruchten af te werpen. Schrama: “Vorig jaar heb ik veel verzuimd door ziekte. Nu gaat het beter. Er is fantastisch op mijn situatie gereageerd. Ik heb heel veel geluk gehad met mijn werkgever.”

Bevochtigen helpt

Door Schrama's situatie zijn ook de preventieve maatregelen voor de andere werknemers aangescherpt. Van der Holst: “We dringen er bij onze werknemers meer op aan dat ze hun stofkappen gebruiken en dat ze geen mest tegen de wind in strooien. Dit geldt ook voor granulaat, dat van zichzelf al minder stofvorming geeft dan mest in poedervorm. Verder helpt bevochtiging goed om stof tegen te gaan, dus gebruiken onze medewerkers tijdens bestratingen druk-tankjes bij het slijpen en zagen. Als we een sportveld gaan frezen, laten we dat tegenwoordig eerst een nacht be regenen met de pop-up-sproeiers. En als we de schuur schoonmaken, maken we de vloer ook eerst een beetje nat. Al met al zitten we er aardig bovenop.”

Werkgever René van der Holst (rechts) is blij dat hij door het nemen van maatregelen zijn werknemer Frank Schrama voor het bedrijf heeft kunnen behouden.

Komend najaar - een jaar na het eerste onderzoek - komt er opnieuw een werkplekinspectie. Een spannend moment voor Schrama. "Er wordt dan gekeken of de aanpassingen voldoen", vertelt hij. "Bij bedrijven in de cumelasector dwarrelt organisch stof overal rond. Oók in de kantoorruimtes, maar in minder hoge concentraties. Als mijn longen verder achteruitgaan, mag ik dit werk sowieso niet meer doen. Op mijn leeftijd zal het dan heel moeilijk worden werk in een andere branche te vinden. Ik hoop dan ook dat mijn gezondheid stabiel blijft en dat ik hier kan blijven."

Van der Holst hoopt dat met hem. "Frank heeft heel veel kennis van beplanting en intern is er nog genoeg voor hem te doen. We willen hem graag voor onze organisatie behouden!"

TEKST: Saskia Engbers, medewerker Longalliantie

FOTO: Wilco van Dijen

Ga in gesprek

Heeft u iemand met een chronische aandoening in dienst? Een goed gesprek met een positieve insteek kan uitval voorkomen.

- Probeer de situatie van uw medewerker te begrijpen.
- Vraag wat uw medewerker nodig heeft in plaats van zelf meteen oplossingen aan te dragen. Laat de medewerker zoveel mogelijk zelf de regie houden.
- Als leidinggevende kunt u ondersteuning bieden en meedenken.
- Kijk niet te veel naar beperkingen, maar focus op de mogelijkheden.

Meer tips staan in de 'Gesprekswijzer chronische aandoening en werk'.

U vindt deze op www.duurzameinzetbaarheid.nl.

Longaandoeningen en werk

Astma, COPD, longfibrose en silicose ('stoflongen') kunnen het gevolg zijn van blootstelling aan schadelijke stoffen op het werk. Astma ontstaat doordat mensen allergisch worden voor bepaalde stoffen, zoals pollen of dierlijke en/of plantaardige eiwitten. COPD kan zich ontwikkelen door roken, maar ook door het inademen van schadelijke stoffen op het werk. Denk bijvoorbeeld aan houtstof, lijm en verfdampen. Longfibrose kan het gevolg zijn van blootstelling aan schimmels in organisch materiaal. Silicose ontstaat door langdurige inademing van kwartsdeeltjes, die van nature aanwezig zijn in zand en natuursteen.

Jaarlijks sterven circa tweeduizend mensen aan een beroepslongziekte. Wat begint met een onschuldige hoestje, verkoudheidsklachten en vermoeidheid kan na jaren leiden tot onherstelbare schade aan de longen. De beste manier om een beroepslongaandoening te voorkomen, is de blootstelling aan stoffen te reduceren. Hoe? Dat leest u op www.agroarbo.nl. Kijk voor meer informatie over longaandoeningen op www.longfonds.nl.

Praktijk-Toolbox

Dit keer geen echte Toolbox met tips voor veilig werken, maar een praktisch verhaal over hoe een bedrijf een oplossing vond voor een werknemer die ondanks alle voorzorgsmaatregelen toch ziek werd. Want hoe je ook je best doet, er kan altijd wat mis gaan met de gezondheid van werknemers.